

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque
Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

xiv. Solutio quorundam dubiorum circa modos praedictos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13883

colli eam, quæ non prouenit ex propria culpa, aut proprio facto, neque ex defectu aliquo corporis, vel animæ; tollitur enim ea, quæ ex defectu Natalium prouenit, vel quæ ex infamia contracta est ob delictum parentum. Quod uero tollitur per Religionis ingressum irregularitas illa, quæ ex defectu Natalium procedit, communis DD. sententia docet glo. in cap. fina. in verb. Sedis Apostolicæ, de fin. l. presbyr. Rich. 4. dist. 25. art. 4. quest. 3. Sotus 4. d. 25. q. 1. art. 3. Concl. 1. & citat. ca. primum de filiis presbyr. & cap. 1. dist. 56. & ibi glo. Nauar. in Man. cap. 25. num. 69. cap. 1. dist. 56. & ibi glo. Quarto, ubi ait ius commune ad omnes ordines etiã sacros dispensare cum intrante Religionem, quod etiam expresse docet glo. in ca. 1. in verb. Maiores de filiis presb. lib. 6. & idem Nau. in Man. cap. 27. num. 201. versic. Decimo, ubi citat Palu. 4. dist. 43. sed malè, nam id docet d. 41. q. 3. art. 2. Concl. 2. Couar. in Clem. Si furiosus, par. 1. §. 2. num. 6. de homicid. Maiol. lib. 1. c. 10. num. 2. & lib. 5. c. 51. num. 1. Henriquez lib. 14. c. 17. §. 2. in fine. Rebuff. in pra. xi. benefici. tit. de dispensat. in defectu Natalium, num. 44. & num. 66. & citat Archid. & Oldrad. & alios, & colligitur ex c. 1. de filiis presbyr. & ca. 1. d. 56. Notandum uero est, hanc irregularitatem per ingressum Religionis ex iure communi tolli solum quoad ordines suscipiendos, non autem quoad Dignitates, Prælaturas, administrationes, aut officia habenda, ut habetur in cap. 1. de filiis presbyr. & glo. in c. fin. tit. eod. Solent tamen Religiones habere præuilegia, ut Regulares subditi defectum Natalium habentes promoueri possint ad officia, administrationes, Prælaturas, ac Dignitates in ipsis Religionibus habendas. Irregularitas uero, quæ oritur ex uitio corporis per ingressum Religionis non tollitur, quando uel impedit celebrationem, uel hominem deformem reddit.

11 Tertia irregularitas tollitur per dispensationem: In qua re certum est, Papam tollere posse omnem irregularitatem, quia irregularitas iure Canonico inducta est, & in ius Canonicum Papa plenariam habet potestatem, Episcopi etiam, & Prælati Regulares in quibusdam etiam dispensare possunt, & in omnibus etiam ex licentia Papæ poterunt. In particulari uero Episcopi ex Concil. Trid. Sess. 24. de Reform. c. 6. dispensare possunt in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto proueniens, excepta ea, quæ oritur ex homicidio uoluntario, & exceptis alijs ad forum contentiosum deductis.

12 Dubium uero est, Quid in hoc Decreto intelligatur per delictum occultum; Quæ difficultas necessario explicanda est, ut sciamus, quæ irregularitates ex delicto occulto contractæ sint, in quibus Episcopus dispensare possit. Respondetur ex Maiolo, lib. 5. cap. 51. num. 4. Nau. in Man. c. 27. num. 255. & Henriquez lib. 14. ca. 20. §. 4. Delictum occultum dici non solum quod est per se occultum, sed etiam quod licet de se probabile sit per testes, non est tamen notorium, uel famosum; sicut enim obuiatur scandalo, quod Concilium in hoc loco intendit. Vnde dicendum est, ibi accipi delictum occultum, ut distinguitur contra Notorium, & proinde quamuis sit duobus, uel tribus, aut quatuor personis notum, dicitur tamen occultum, quamdiu non est Notorium. Est igitur occultum omne delictum, quod non est Notorium, uel per confessionem criminis factam in iudicio, uel per sententiam iudicis, uel per facti ipsius euidenciam in Ciuitate, Populo, Collegio, Vicinia, uel Loco, ex Nauar. ubi supra, & cap. 25. numer. 73. versic. Undecimo, & Syluest. in verbo Lex q. 13. versic. Decimotertio, in fine.

13 Notandum tamen est, non satis esse, ut delictum dicatur Notorium, quod actus, qui est delictum, sit notorius, sed delictum ipsum debet esse Notorium; Exempli gratia si excommunicatus celebrat, cuius excommunicatio est occulta, quamuis celebret notoriè, & publice, non tamen dicitur delictum illud, quod est celebrare in excommunicatione, notorium esse; Quod enim celebret est quidem notorium, non tamen est notorium, quod celebrat in excommunicatione existens, ut Nau. in Man. ca. 27. nu. 241. & nu. 255. versic. Duodecimo, rectè annotauit. Quibus addo ex Nau. tom. 1. consil. 2. de sent. & re iudic. in nouis, & Thom. Zerula, par. 2. in verbo irregularitas, dub. 5. non

dici irregularitatem publicam, & indiffensabilem ab Episcopo, eo quod socius meus confessus est, ut committit delictum, modo nihil contra me probatum sit.

14 Prælati etiam Regulares cum suis Religiosis in antiquo in quibusdam irregularitatibus, quæ proueniunt ex delicto, dispensare possunt; ex Papæ uero priuilegijs habet amplam facultatem, ut cum sibi subditis in eum irregularitatem ex delicto occulto proueniente dispensent, Claud. in compend. priuileg. societ. Iesu. verbo Prælati, §. 3. & verbo dispensatio, ad finem & simile priuilegium concessum est Prædicatoribus a Pio V. & Minimis, & Caronicis Regular. S. Saluatoris a Iulio II. & Cisterciensibus a Gregorio XIII anno 74. Idemque priuilegium habent Minimi etiam pro externis, ut docet Henriquez lib. 14. cap. 9. §. 3. ubi ait, ita Roma practica: In modum Regulariter concessum sit, ut in quacunque irregularitate dispensare valeant, excepta ea, quæ prouenit ex bigamia, & homicidio uoluntario (sub quo intelligitur excepta dispensatio uoluntatis) possunt dispensare cum homicida casuali culpabili, nec in irregularitate, quæ procedit sine uilla culpa ex solo defectu lenitatis, u. g. cum Milite, cum Iudice, ubi iustam occisionem, quæ non intelligitur nec in homicidij excepti, per homicidium enim exceptum, solum intelligitur factum iniustum, quod prohibetur in quinto præcepto Decalogi, a. g. c. si homicidium, 23. q. 5. quod de sumptum est ex S. August. lib. 1. de lib. arbit. ca. 4. ut expresse tradit Henriquez lib. 14. ca. 9. §. 3. & c. 19. §. 5. ubi in d. c. 9. addit, quod si prælati Regulares ex priuilegio priori speciali possint cum homicida uoluntario dispensare non derogatur illi, dum in alio priuilegio excipitur dispensatio irregularitatis ex homicidio uoluntario. Cum eo autem qui intrare uult Religionem, potest Prælati dispensare, si censuras Ecclesiasticas uolauerit, ut idem auctor testatur, citans priuilegia multorum summorum Pontificum; sicut etiam ex priuilegio Sixti IV. potest dispensare in foro conscientie in irregularitate homicidij, quando homo certus non est, quod occiderit, aut fuerit mandator, & causa sine qua non fieret homicidium.

Solutio quorundam dubiorum circa modos prædictos. Cap. XIV.

S Y M M A R I V M.

- 1 Absoluendi facultas per Jubilæum, aut Bullas, a quibuscunque casibus, censuris, penis, & sententijs, concessa, an facultatem dispensandi in irregularitatibus Papa reseruatis ex delicto tribuat.
- 2 Dispensatio in irregularitate ad absolutionem a peccatis non est necessaria.
- 3 Absoluendi facultas a censuris, non autem dispensandi in irregularitatibus, per Jubilæum quare concessa.
- 4 Dispensatio, res maior, & difficilior est, quam absolutio.
- 5 Dispensari ab irregularitatibus qualiter possint Episcopi, quæ non sunt Papæ reseruata.
- 6 Dispensandi facultas concessa ordinario a Papa si res ita se habeat, ut petitur, an morte Papæ expiret.
- 7 Gratia, & priuilegium, morte concedentis non expirant.
- 8 Dispensandi facultas concessa ordinario, an se extendat ad irregularitates ex obliuione inuincibili prætermissas.
- 9 Dispensationem, aut absolutionem ab irregularitate, uel censura petens, qualiter se gerere debeat.
- 10 Irregularitas, an tacite, & sine ullis uerbis tolli a quoquam possit.
- 11 Dispensare censetur Episcopus, aut prælati in irregularitatibus.

- ritatibus, in quibus ipſe de iure communi poteſt, eo ipſo quod ſcienter aliquem ordines, aut ad ordines recipiendos mittat.
- 12 **D** iſpenſare creditur Episcopus in irregularitate, in qua ex conſuetudine, vel privilegio diſpenſare poteſt, eo ipſo quod ſcienter aliquem, ad ordinem, vel beneficium promouet.
- 13 **D** iſpenſatio tacita per ſolam diſſimulationem facta, in foro contentioſo non valet, ſi ab Episcopo, aut alijs inferioribus Papa fiat.
- 14 **D** iſpenſatio quidam ſit, & qualiter definiatur.
- 15 **D** iſpenſare non cenſetur quis in irregularitate, in qua quis poteſt, eo ipſo quod irregularitatem aliquem ignoranter ordinet.
- 16 **D** iſſimulatio, & tolerantia ſuperioris in irregularitate poſt ordines ſuſceptos, effectum diſpenſationis non inducit.
- 17 **D** iſpenſationis in materia, an, & quando valeat argumentum a maiori ad minus, vel de ſimili, ad ſimile.
- 18 **F**orma verborum ſub qua irregularitas tolli, debet nulla certa preſcripta eſt, & quoniam adhibita valeat.
- 19 **A**bsolutionis an [Diſpenſationis] verbo utendum ſit, in tollenda irregularitate.
- 20 **D**iſpenſatus in vna irregularitate ob vnā cauſam contracta, in ceteris irregularitatibus contractis ob alias cauſas diſpenſatus non cenſetur.
- 21 **D**iſpenſatus in uno, ad conſecutiua eius diſpenſatus etiam cenſetur.
- 22 **D**iſpenſatus in irregularitate ad ordines recipiendos, an ad beneficium illis ordinibus conueniens diſpenſatus intelligatur.
- 23 **I**regularitas ex etatis defectu pronemius, ſolo temporis lapſu tollitur.
- 24 **I**regularitas ex infamia contracta, temporis lapſu, vel loci mutatione tolli poteſt.
- 25 **I**nſamia contra aliquem in iudicium deducta, qualiter probari debeat.
- 26 **E**piscopus, qualiter cum ſuis ſubditis, pro irregularibus accuſatis, procedere debeat.
- 27 **S**erui matrimonio coniuncti, aut morbo vexati, eo ipſo quod ab his vinculis, & defectibus liberi effecti ſunt, irregulares amplius non ſunt.
- 28 **D**ebilitatus membris, ſive per medicinam, ſive per miraculum ſanus factus ſit, ſine alia diſpenſatione ordines ſuſcipere poteſt.

Primum dubium eſt, An quando per Iubilæum, vel Bullas aliquas conceditur facultas a Papa abſoluendi a quibuſcunque Caſibus, Cenſuris, & Sententijs, intelligatur etiam conceſſa facultas diſpenſandi in irregularitatibus Papæ reſeruatis ex delicto. In qua re duæ ſunt DD. ſententia.

Prima eſt affirmantium, irregularitatum quædam eſſe Cenſuras, & Pœnas Eccleſiaſticas, quæ in pœnam peccati imponuntur, vt cum excommunicatus celebrat, aut ſuſcipit factos ordines, arg. cap. 1. de ijs, qui ſunt ordin. ſuſcep. & propter alia complura peccata; Alias vero eſſe, quæ incuruntur citra culpam, & peccatum, ob defectum ſignificationis, vt ob bigamiam, vel ob homicidium iuſtum, & hæ irregularitates verè non ſunt, cum non habeant rationem pœnæ, ſed ſunt merè inhabilitates; qua diſtinctione irregularitatum facta, docent, quod quando in Bulla Cruciatæ, & alijs Bullis, aut privilegijs datur facultas Confefſarijs vt abſoluere poſſint ab omnibus cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, abſoluere poſſunt ab irregularitatibus prioris generis, illis, ſcilicet ex delicto contrahuntur, non autem ab illis ſecundi generis, quæ abſque culpa & delicto, ſed ſolum ex defectu ſignificationis contrahuntur. Sic Sotus, 4. d. 22. q. 3. art. 1. Barth. Med. in 1. 2. quæſt. 96. artic. 4. & in

inſtr. Confefſar. lib. 1. c. 11. §. 9. vbi tamen addit, Vicarios Episcoporum contrarium in praxi obſervare. Cordubæ Indulg. q. 4. dub. 4. & Frat. Michael Salon in 2. 2. quæſt. 64. ar. 8. Controverſia quarta, vbi ait, Canum illius etiam opinionis fuiſſe. Ratio eorum eſt; quia illis verbis generalibus, *Ab omnibus Cenſuris, & alijs pœnis Eccleſiaſticis* comprehenditur irregularitas illa, quæ eſt pœna, & ex delicto contrahitur. Nec obſtat ſiquiſque hi Doctores quod facultas datur ad abſoluendum a Peccatis, Cenſuris, & Pœnis, per quod verbum *Abſoluendi* non comprehenditur facultas diſpenſandi ab irregularitatibus, a quibus non abſoluitur, ſed diſpenſamus in illis; Reſpondent namque hi DD. id verum eſſe in illis irregularitatibus, quæ non ſunt pœnæ ob delictum contractæ; At vero irregularitates illæ, quæ propter delictum contrahuntur, cum ſint pœnæ, abſoluitur, & verbum *Abſoluendi* commune eſt Peccatis, Cenſuris, & Pœnis.

Secunda opinio docet non comprehendere irregularitates, ſic Nauar. in Man. ca. 27. num. 194. verſ. Quarto, & reſert pro hac re Villadiego in ſuo tract. de irregularitate, & 165. Nauar. c. 27. num. 254. verſic. Decimo dico, vbi citat Doms. & Alexand. & idem Nauar. 1. conſil. 35. nu. 2. de tempor. din. & conſ. 3. nu. 3. de etat. & qual. ordin. & to. 2. conſil. 18. num. 3. de Simonia, & Martin. Ledesm. 2. 4. q. 26. art. 2. de irreg. pag. 67. col. 1. in fine. & fauet ipſemet Sotus lib. 5. de iuſt. q. 1. art. Maiol. expreſſe li. 4. c. 1. nu. 7. Henricus lib. 14. cap. 17. §. 4. Vivaldus de irregularitate, nu. 337. art. 6. Thom. Zerula, par. 1. ſeq. Praxis Episc. verbo irregularitas, dub. 13. Toletus lib. 1. inſtr. Sacerd. c. 31. Alphonsus Vinald. tract. de irregul. nu. 331. & Joann. Chaparilla in tract. de Caſibus reſeru. par. 1. c. 4. difficul. 5. & hæc opinio communior, & verior eſt, & in praxi ſequenda, non enim habet praxim, & ſtylus Curie Romanæ, vt per huiusmodi facultates abſoluendi conceſſas a Peccatis, Cenſuris, & Sententijs, comprehendatur facultas diſpenſandi in irregularitate. Ratio eſt poteſt. Quia diſpenſatio in irregularitate non eſt neceſſaria in foro penitentia, cum ab omnibus peccatis abſolui quis poterit, ſine hoc quod tollatur irregularitas.

Quod ſi dicas abſolui etiam quis poteſt a peccatis, ſine hoc quod abſoluatur a ſuſpenſione; ergo ſicut datur facultas ad abſoluendum a ſuſpenſione, ſic etiam ad diſpenſandum in irregularitate? Reſpondetur, diſparem eſſe rationem: Quia licet ſæpe quis abſolui poſſit a peccatis, ſine hoc quod abſoluatur a ſuſpenſione, quia tamen aliquando contingit vt quis ſuſpenſus ſit a paſſiua participatione Sacramentorum, ideo facultas ad abſoluendum ab omni Cenſura, conducit ad forum penitentia, vt quis a peccatis abſoluatur; Et hæc ratio eſt, cur datur facultas ad abſoluendum ab omni Cenſura in foro penitentia, non autem ad diſpenſandum in irregularitatibus.

Quibus adde falſum eſſe, quod tradit contraria opinio, verum *Abſolui* commune eſſe Peccatis, Cenſuris, & Pœnis; ſiquidem, diſpenſatio eſt res maior, & difficilior quam abſolutio, arg. cum illorum, iuncta glo. in verbo *Mirra*, de ſenten. ex com. Dominic. in c. Miror, diſtinct. 36. Bar. gaſius de irregul. par. 6. tit. de Schiſmaticis, numero 130. Henriquez lib. 14. cap. 17. §. 4. at cenſura tollitur per abſolutionem, irregularitas vero tollitur per diſpenſationem. Et denique hanc ſecundam ſententiam comprobaffe videtur anno 1566. & Sixtus V. & Clemens VIII. anno 99. & 97. in ſuis Iubilæis, dum poſt generalem Clauſulam abſoluendi a Cenſuris, & Pœnis Eccleſiaſticis, exceptione hanc appoſuerunt, ne diſpenſare poſſint Confefſores in vlla irregularitate; Immo etiam ipſemet Frat. Mich. Salon vbi præ, teſtatur hanc eſſe communem opinionem Canonistarum, & Medina vbi ſupra docet, Vicarios Episcoporum hanc ſententiam obſervare in praxi.

Illud autem obſeruandum eſt ex Maiolo, lib. 2. c. 2. nu. 12. & lib. 5. c. 1. nu. 7. quod ab omnibus irregularitatibus etiam manifeſtis Papæ non reſeruatis, atque etiam Papæ reſeruatis, ſi tamen occultæ ſint, ſicut ipſi Episcopi, & ſimiles abſoluere poſſunt ſubditos ſuos & diſpenſare ex Conc. Trident. Seſſ. 24. de reform. capit. 6. ita ſane ſi ipſi cogunt abſo-

abfoluone, aut dispensatione ab aliqua censura, vel irregularitate, eligere sibi possunt confessorem, qui eos absoluet, & dispensabit in illis, in quibus ipsi Episcopi cum suis subditis possent, ex S. Anton. in suo defecerunt, cap. 2. si enim ipsi Episcopi non possent ab illis absolui, & dispensari, non satis prouisum, & consulum periculo animarum eorum fuisset, ut docent Syluest. in verbo Confessor, r. q. 9. Angelica, verbo Confessio 3. nu. 7. & Tabiena, verbo Absolutio 1. num. 37. §. Decimo septimo, vers. Ad maiorem declarationem, cum Episcopis, & alijs Prælati data sit facultas eligendi Confessorem propter periculum animarum, arg. c. fin. de pen. & remif. & cap. quia periculosum, de sent. ex com. lib. 6.

Secundum dubium est, Quid dicendum sit, si Papa committat Ordinario, vel discreto confessario, ut dispense veritate cognita, si in ea est ut petitur, & moriatur Papa post factam Ordinario commissionem, re integra, hoc est, nondum facta dispensatione, iuxta Conc. Trid. Sess. 22. de reform. c. 5. an commissio illa expirat morte Papæ? Maiol. lib. 5. c. 51. num. 6. docet hanc commissionem non expirare, & citat Syluest. verbo dispensatio, q. 6. & Armillam in verbo, gratia, num. 4. & Feder. de Sen. conf. 78. & fauet Henriquez lib. 14. cap. 17. §. 7. At verò, Nauar. in Man. cap. 27. num. 23. vers. nono. & in ca. Placuit, num. 162. & 163. de penit. dist. 6. oppositum affirmat, ubi optime refutat id, quod docet Maiol. quem tacito nomine eius refellit, eiusque opinionem vocat periculosam, & sanè, opinio Nauar. in verior est, & sequenda: Nam aliud est loqui de Mandata, & commissione, aliud vero de Gratia, & privilegio concessio. Mandatum enim & commissio semper expirant mortuo mandante, vel committente, Mandatum, C. de mand. de l. Et quia, ff. de iuris, omnium iud. etiam si sit iudicialis, Relatum, & ibi gl. in verbo contestata, de offic. iud. deleg. Gratia verò & Privilegium non expirant mortuo concedente, ut v. g. Gratia facta alicui testandi, vel audiendi Confessiones, vel prædicandi, vel non residendi, non expirat morte concedentis, ut expirare solent Commissio, & Mandata; & hoc est, quod docet communis opinio, Angelica, in verbo Gratia, num. 2. & expressè Syluest. in verbo Gratia, quest. 2. hanc nostram sententiam defendit Tabiena, verbo Gratia, §. Sexto, & facit c. Si cui, de prebend. lib. 6. At verò commissio qua committitur alicui ut cognita veritate dispense cum aliquo, non est Gratia facta ei, sed facta illi cum quo est dispensandum, & proinde hæc commissio expirat morte committentis, si nondum facta sit dispensatio, quoniam si facta esset, non reuocatur per mortem committentis.

Tertium dubium est, An, si Papa committat Ordinario, vel alteri, ut dispense cum aliquo in omnibus irregularitatibus, & Censuris, & per obliuionem inuincibilem aliquæ irregularitates, vel Censuræ, omittantur, possit ordinarius ille postea dispensare in illis, quæ per obliuionem omittuntur? Respondetur posse, ne tenebitur amplius petere dispensationem, semper enim intelligitur durare facultas dispensandi, si irregularitas, vel Censura ex obliuione omittantur, Angel. verbo Confessio 1. nu. 12. Rosella Confessio 2. §. 9. Syl. verbo Confessio 1. q. 4. Nau. in Man. c. 26. num. 13. & Maiol. lib. 5. c. 51. nu. 6. & Henriquez lib. 14. c. 17. §. 4. in fine. Quod si irregularitas nata sit ex peccato mortali, facienda erit confessio de peccato, non autem de irregularitate: unde consolunt, & bene præfati Doctores, ut cum quis petat dispensari, aut absolui ab irregularitate, vel Censura, addat Clausulam, & de omni alia Censura, aut irregularitate oblitus, vel incognita, quia si deinde alicuius irregularitatis, aut Censuræ meminerit, non tenetur superiorum postea adire, licet teneatur confiteri peccatum oblitum; generalis enim dispensatio extenditur ad obliu. Quæ doctrina diligenter notanda est.

Primo, pro eligentibus sibi Confessorem auctoritate Apostolica, ut se faciant absolui quantum extenditur eorum auctoritas; alias oporteret recurrere ad eum, qui posset de iure absolueret, vel dispensare.

Secundo pro Religiosis, qui in Visitationibus, & Capitulis a suis Prælati absoluntur a Censuris, vel dispensantur in irregularitatibus; Quia cum prædicta venerint ad me-

moriam, vel notitiam, iam consistere non tenentur, nisi quo ad peccata, si qua interfuerit, quæ tamen iam non sūt reseruata.

Tertio, pro eisdem quoad casus reseruatos, quia si super his dant seculi licentiam confitendi alteri, non sunt amplius ei reseruati, nisi alia peccata de nouo committantur.

Quarto, pro iisdem, si tempore Iubilæi data sit facultas dispensandi generaliter in irregularitatibus reseruatis, post elapso tempore per confessarium dispensari in obliuiscis, & absolui a reseruatis obliuiscis, quasi iam hic casus non sit amplius reseruatus.

10 Quantum dubium est, An irregularitas tollatur tacite, sine vllis verbis? Exempli gratia, An Episcopus concedendo literas dimissorias, vel facultatem ut quis ordines recipiat, eo ipso tacite dispense in irregularitatibus, a quibus ipse dispensare potest. Item an ordinando aliquem eo ipso dispense in irregularitatibus, in quibus ipse dispensare potest. Item an promouendo irregulares ad beneficium, eo ipso dispense. Item an Prælati Regularium mittendo subditos ad Episcopum, ut ab eo recipiant ordines, eo ipso dispense in illis irregularitatibus, in quibus ipse dispensare potest. In hac re duæ sunt Doctorum sententiæ.

Prima est assentium eo ipso dispensare, sic S. Anton. 3. par. tit. 29. de irregularitate, cap. 6. §. vlt. Syluest. in verbo dispensatio, quest. 15. & citat Archid. & idem Syluest. in verb. irregularitas, q. 28. vers. Tertio, Angelica, verbo irregularitas, num. 14. Maiol. lib. 5. ca. 51. num. 8. Polanc. in Directorio Confess. tract. de irreg. in fine. Medina, lib. 1. in struct. cap. 11. §. 12. & Henriquez lib. 14. cap. 17. §. 4. per præterea, de offic. deleg. Ratio est, quia concedens principale, censetur concedere omnia illa, sine quibus id fieri licite non potest. Item quia nemo præsumitur velle peccare. Si igitur Episcopus, vel Prælati Regularium potest dispensare videtur, dando facultatem ut quis ordines recipiat, quia alioquin peccaret, si non dispense. Intelligitur autem hæc opinio, quando Episcopus, vel Prælati sciens subditum esse irregularem, ordinat illum, aut mittit ad Episcopum ut ordinetur; aut saltem quando dando facultatem ut ordinetur, simul habet intentionem dispensandi cum eo in irregularitatibus, in quibus ipse dispensare potest.

Secunda opinio docet non eo ipso dispensare, sic Angelica, in verbo dispensatio, nu. 12. & Nau. in Man. c. 25. nu. 74. vers. sed dubium est, ubi ait quod licet prima opinio fortassis locum habeat in foro conscientie, non tamen in terriori. Ratio istorum est: Quia communis est opinio Doctorum, quod dissimulatio in Papa vim habet dispensationis tacite, hoc est, si Papa sciens defectum, vel irregularitatem alicuius, & nihilominus eum ad ordines promouet, vel ei beneficium confert, eo ipso tacite dispense: In alijs verò Prælati inferioribus, dissimulatio nõ habet vim dispensationis, nisi causæ cognitione præmissa, hoc est, si sit Prælati Papa inferior, non eo ipso intelligitur dispensare ius commune, in quo alias posset, nisi exprimat causæ cognitionem, & dicat expressè *Dispensat eum*, ut colligi potest ex ijs, quæ tradunt gl. in c. 2. in verbo *Dispensat eum*, & Ioan. Andr. ibi, de schismat. & Innoc. in c. veniens, de filijs presb. quos citat, & sequitur Selua de benefic. par. 3. q. 10. num. 9. & Rebuff. in praxi benefic. par. 2. de dispensat. num. 15. ex Abbate & Calderino. In hac re vt veritas explicetur, & auctores inter se conciliantur, hæc dici possunt.

11 Primum est, Episcopus, seu Prælati dispensare tacite intelligitur in his irregularitatibus, in quibus ipse dispensare potest ex iure communi, eo ipso quod scienter aliquem irregularem ad ordines promouet, vel beneficia, vel eo ipso quod dat ei facultatem, ut promoueat. Ratio esse potest, quia cum iure communi possit dispensare, & non præsumitur velle peccare, tacite videtur dispensare, quicquid Nauar. contrarium sentiat.

Secundum est, Si irregularitates sint, in quibus iure communi Episcopus dispensare non potest, sed tantum ex privilegio, vel consuetudine, vel commissione, vel ex licentia Papæ, tunc probabile est, quod in foro conscientie dispense

fare

fare tacite intelligitur, eo ipso quod scienter promouet aliquem ad ordines, vel beneficia, ex Syluest. Maiolo. & Rebuffo. vbi supra, & fauere videtur Nauar. vbi supra.

13 *Tertium est*, In Episcopis, & alijs Prelatis inferioribus Papa quoad forum contentiosum non admittitur dispensatio tacita per solam dissimulationem factam, si non exprimitur in ea causa cognitio, & in hoc sensu arbitror locutus esse DD. secundae opinionis; in quo sensu veram esse censeo differentiam inter Papam, & alios inferiores Prelatos, quod in Papa dissimulatio vni habeat dispensationis tacitae, sine expressione causae, etiam in foro contentioso: At vero in alijs Prelatis inferioribus vni illam non habet, cum isti sine causa dispensare non possint in iure communi, in quo conceditur illis cum causa dispensare posse; Papa vero potest; & ita iure puniri potest in foro contentioso tacite dispensatus ab Episcopo, vel Prelato sine causa expressione, si celebrat, quia in foro contentioso non admittitur tanquam dispensatus. Et quod de Episcopo diximus, etiam de Legatis a Sede Apostolica dicendum est, cum eadem in eis sit ratio, & hanc differentiam inter Papam, & alios inferiores tradunt Panor. in c. 2. num. 3. & 4. de Schismat. & Ioan. Andr. ibi, & Felin. in cap. praeterea, col. 3. de testib. & Inno. in cap. cum ad Monasterium, de statu monachor. Nauar. in Man. c. 23. nu. 74. quam etiam probat Panormitan. Quia dispensatio definitur esse iuris communis relaxatio, facta cum causa cognitione ab habente potestatem dispensandi, ut dicit gloss. in cap. Requiritis. Nisi igitur, in verbo, ut plerique, in q. 7. vnde si non precessit causa cognitio, non potest dici dispensatio, arguendo a definitione vocabuli, vnde inferior, vnde Panormitan. etatur ad causa cognitionem praemittendam, alia non est dispensatio; Princeps autem non attendit ad causae cognitionem praemittendam, quia in Principe sufficit sola voluntas, ut Innoc. & Panor. notant.

14 *Quartum est*, Haec omnia quae dicta sunt, procedere quando scienter ordinat, aut ad ordinandum mittit eum quem irregularem nouit, vel litteras dimissorias concedat, si enim ignorabat talem defectum, tunc ex omnium opinionione, non censetur cum eo dispensare.

15 *Quintum est*, Praedicta omnia solum intelliguntur ante factum, id est, ante ordinis collationem; si quidem certum, & indubitatum est apud omnes, quod post ordines iam collatos, vel beneficium collatum irregulari, talis scientia, & tolerantia, siue dissimulatio in superiori non inducit effectum dispensationis: Exempli gratia, si aliquis irregularis existens, siue ob defectum Natalium, vel aetatis, vel quemcumque alium defectum promotus sit, etiam si defectus tales sint, in quibus Episcopus dispensare potest, si ipse patiatur hunc ita promotum non canonice, coram se celebrare, ex hac praesentia, & tolerantia non inducitur tacita dispensatio, ut docent Innocen. & Host. in cap. veniens, de fil. presb. quos refert, ad sequitur gloss. in Clem. final. in verbo approbare, de sent. excom. & Felin. in cap. praeterea, num. 6. 7. 8. & 9. de testib. & Simon. Maiol. lib. 5. c. 1. num. 8. Secus autem, si promotus praeter Canones scienter illiconferat beneficium, tunc enim tacite videtur dispensare, eo ipso quod promouet scienter illum ad beneficium, vel aliquam Ecclesiam, aut ordinem.

16 *Quintum dubium est*, An in hac materia de dispensatione valeat argumentum a maiori ad minus, vel de simili, ad simile, v. g. An si quis potest dispensare in maiori, eo ipso dispensare possit in minori; & an dispensatus in maiori, eo ipso intelligatur dispensatus in minori? Respondetur, valere, quando illud minus est annexum, vel inclusum in maiori tanquam pars illius, tunc enim dispensatus in maiori, intelligitur esse dispensatus in minoribus annexis, vel inclusis, & illis, quae sunt eiusdem rationis; ut dispensatus in maioribus beneficijs, etiam dispensatus censetur in minoribus; & dispensatus ad promotionem, aut usum superioris ordinis, censetur dispensatus ad inferiorem ordinem. Sic text. & Panorm. in c. per venerabilem, nu. 6. Quis filij sint legit. cum Apostilla sua, & cum in illis, §. illis vero, de praebend. lib. 6. Maiol. lib. 5. c. 51. num. 10. & citat Rotam in decisio. 43. in antiq. Henriquez lib. 14. c. 17. §. 6. in fine, qui citat Molin. lib. 4. de primogenit. c. 7. nu. 28. Secus

autem dicendum est in causis dissimilibus, & separatis, tunc enim non valebit argumentum a maiori ad minus, ut notant Ioan. Andr. in c. postulasti, de Rescript. & in addit. ad Specul. de leg. §. 2. & Borg. de dispensat. p. 2. tit. de interpret. dispensat. num. 17. & 24. & Maiol. vbi supra.

Quia dispensare est in materia odiosa. Vnde irregularitas ex pluribus causis diuersis, & imparibus, v. g. ex homicidio, & ex violatione censurae Ecclesiasticae, si obtineat dispensari super maiori non propterea dispensatus censetur super causa minori.

17 *Sextum dubium est*, An sit aliqua praescripta forma verborum, sub qua irregularitas tolli debeat? Respondetur cum S. Anton. 3. par. tit. 29. de irreg. ca. 6. in fine, & Syluest. verbo irregularitas, q. 28. vers. Tertio, & Henriquez lib. 14. c. 17. §. 4. & communi DD. consensu nullam certam, & determinatam formam dispensandi in irregularitatibus reperiri, sed satis esse, si quibuscumque verbis utamur significationibus irregularitatem tolli; ut plurimum tamen & communiter docent auctores, utendum esse hoc verbo, *Dispensatio*, & ita ordinata & consueta forma est haec: *Dispensatio super irregularitate, vel in irregularitatibus, quam contraxisti ob hanc, vel ob has causas; Quod intelligitur, quando res certa est, si enim dubium sit, an quis irregularitatem contraxerit, tunc sub conditione dicitur esse dispensatum in irregularitate, si forte inuenisti de hac, vel illam causam, ut praefati auctores tradunt.*

18 *Septimum dubium est*, An in tollenda irregularitate, si utamur hoc verbo, *Abfolui te ab irregularitate*, eo ipso lata sit irregularitas? Quae iam negantur, quia verbum *Abfolui* solum dicitur de Peccatis Censurae, Penae, & Sententia; irregularitas autem nihil est oritur est. Alii tamen docent, quod licet communit, & ordinatum verbum tollendi irregularitatem, sit hoc verbum, *Dispensatio*, nihilominus tamen si quis utatur verbo, *Abfolui te*, & habeat intentionem tollendi irregularitatem, vnde tollit illam; Quia irregularitas contracta ex delicto, est peccata, illa vero oritur ex defectu sine culpa, quantum non sit peccatum, tamen in impedimento, & vinculum quoddam Canonice, quo quis impeditur & ligatus est, ne ad ordines promotus, & in illis ministrare. Corroborandum in hac se est irregularitatem ex delicto contractam, per verbum *Abfoluendi* tolli posse; Illa vero quae ex defectu, siue culpa contractatur eum nec sic peccata, nec Censura, nec Sententia, nec Vinculum, sed tantum impedimentum, & vinculum, non proprie dicitur tolli per verbum *Abfoluendi*, sed proprie tollitur per verbum *Dispensandi*.

19 *Octauum dubium est*, An dispensatus in vna irregularitate ob vnam causam contractam, dispensatus maneat in ceteris irregularitatibus contractis ob alias causas? Respondetur, si dispensatio fiat in vna irregularitate cum capitulo, ne causa vna de se sit oritur, tunc dispensatio illa, ad alias irregularitates ex alijs causis contractas non extenditur; Potest enim quis in vna irregularitate dispensare, & non in alijs. Siquidem, potest Episcopus, aut alius habere facultatem dispensandi in quibusdam irregularitatibus, & non in alijs; Item potest quis ex multis defectibus, & causis esse impeditus ad ordines, & ad usum ordinum, & potest esse diuinus sub lato vno impedimento, & manere in illis ex alijs impedimentis; Ex quo sequitur, vti qui habet multas irregularitates debeat dispensari in omnibus, & dispensans vtrando verbo *Dispensandi*, habere intentionem dispensandi, & tollendi omnes irregularitates, ut dispensatus censetur in omnibus.

20 *Nonum dubium est*, An dispensatus in vno, censetur dispensatus ad consecrationem? Respondetur ex gloss. in c. qui in Clero, in verbo Solemnibus, §. c. communiter receptum esse dispensatum ad consecrationem, v. g. dispensatus est quis ut habeat duas Ecclesias requirentes residentiam, eo ipso intelligitur dispensatus ad residendum in vna sola, & poterit in qua voluerit residere, vel nunc in ista, & in illa, si gloss. in c. Non potest, in verbo, retinere, de praeb. lib. 6. Item, Episcopus dispensatus ne intra annum consecratus teneatur, intelligitur dispensatus ut non vacent eius beneficia usque ad consecrationem, ex Panorm. in cap. cum in cunctis, §. cum vero, num. 9. de elec. Item, dispensatus est

adole.

adolescens sexdecim annorum, ut possit habere Ecclesiam curatam, intelligitur dispensatus ut non obligetur Sacerdotium recipere intra annum, faveat Panorm. in cap. At si Clerici, §. de adulterijs. nu. 8. & 22. de Iudicijs.

22 *Decimum dubium est.* An irregularis dispensatus in irregularitate ad ordines recipiendos intelligatur dispensatus ad beneficium illis ordinibus copueniens? In hac re hæc multi dicenda videntur.

Primum est. Dispensatus ad ordines, non intelligitur dispensatus ad beneficia, quæ sunt Dignitates, vel Prælatu-
ra, ut colligitur ex cap. 1. de filijs presb. ubi illegitimus per ingressum religionis est dispensatus ad ordines, qui tamē ad Dignitates, & Prælaturas ordinis non dispensatur.

Secundum est. Illegitimus dispensatus a Papa ad ordines sacros non videtur eo ipso dispensatus ad beneficia parochialia, vel Curata, quia multi promouentur ad ordines sacros, & tamen non habent sufficientem literaturam ad beneficia Curata, Specul. in tit. de dispensat. §. iuxta, vers. contrahitur autem. Gemin. in cap. is qui, de filijs presb. li. 6. faveat Panorm. in litteras, num. 6. de filijs presb. & expressè Sylvest. verbo beneficium, §. 3. q. 10. Maiol. lib. 1. cap. 9. nu. 1. & nos latius docuimus in materia de illegitimo-
rum dispensatione, c. 11. §. Sexto. vers. septimum. Quia dispensatio non trahitur ad consecutiva non necessaria eius, super quo dispensatur, hoc est, dispensatio non trahitur ad consecutiva eius super quo dispensatur, quando dispensatio imprimis effectum validum super actu, in quo dispensatur absque eo quod extendatur ad illud consecutivum, ex Gemin. & Sylvest. cit. & Panorm. in c. At si Clerici, §. de adulterijs, nu. 22. de iudic. quomodo intelligitur, quod du-
bio præcedenti dictum est.

Tertium est. Dispensatus ad ordines intelligi videtur dispensatus ad beneficia simplicia, quæ conferri solent, & convenire Clerico, hoc, vel illo ordine minori initiato, quia beneficium simplex non videtur aliquid amplius exigere, quàm exigat ordo Clericalis, propter quem beneficium illud simplex conferri solet: vnde, si illegitimus ab Episcopo dispensatus sit ad ordines Minores, eo ipso dispense-
tus censetur ad beneficia simplicia conferri solita Clericis ordinibus minoribus initiatis; Archid. in c. presbyterorum, §. 6. gl. in c. si, in verbo, Sedis Apostolicæ, & ibi Panorm. 2. de filijs presb. Maiol. lib. 1. c. 8. nu. 8.

23 *Vndecimum dubium est.* An irregularitas, præter tres prædictos modos quibus communiter tollitur, alijs remedijs, ac modis tolli possit? Respondentur posse, siquidem aliqua irregularitas est, quæ solo temporis lapsu tollitur, sine vlla dispensatione, vel absolutio-
ne, ut g. irregularitas proveniens ex defectu ætatis, solo temporis lapsu tollitur, cum quis legitimam secundum Canones ad ordines ætatem attigerit, nisi ante legitimam ætatem delictum aliquod commiserit, propter quod aliam irregularitatem incurrit; ut si commisit delictum, & factus sit infamis; Itē si ante legitimam ætatem sacrum ordinem suscepit, & in illo commisit; tunc enim eo ipso quod ordine sacro ante legitimam ætatem ordinatus est, mansit suspensus, & eo ipso quod celebravit, man sit irregularis per irregularitatem delicti contractam, quod suspensus celebravit; vnde tamen etiam ad ætatem legitimam perveniens, absolutio-
ne indiget a suspensione, etiam si non celebraverit, & præterea dispensatione indiget ab irregularitate, quam incurrit suspensus, antequam a suspensione absolueretur. Sic etiam irregularitas ex infamia contracta ex temporis lapsu, vel loci mutatione, tolli potest; Si enim fuit infamia facti, sola loci mutatione non nunquam tollitur; qui enim in vna civitate contraxit infamiam facti, definit esse irregularis si alibi, & præsertim cum mutatione vitæ acquirat bonam famam: Immo etiam si in eodem loco maneat, si fuerit infamia facti solo lapsu temporis recuperari potest fama per

bona opera, apud bonos, & graues viros, sicut fuit de
25 perdita per factum proprium. Si verò fuit infamia iuris, vel iudicis, tolli potest si restituatur in integrum fama, per sententiam iudicis. Si enim in iudicium deducta sit infamia contra aliquem, vel per accusationem, vel per exceptionem, tunc quidem duo probari debent, nimirum, factum propter quod prætidetur irregularitas ex infamia iuris proveniens, & ipsum Ius scilicet, quod ex tali facto de iure nascitur irregularitas, quod si vnum istorum desit, absolvendus est accusatus. Vnde si non probetur factum, omnino absolui debet, nam ex facto ius oritur, l. Si ex plagijs, §. in clivo, ff. ad leg. Aquil. Quod si factum plene probetur, & tamen dubitetur de iure, an scilicet ex tali facto nascatur irregularitas, nisi hoc expresso iure probetur, absolvendus est etiam, quia in dubio iuris non iudicandus est irregularis, ut iniuo tractatur de irregularitate dictum est; qui enim alium petit declarari irregularem, adducere debet casum legis, ut scripsit Nicol. Dionysij de Perusio, in cap. is, qui de sent. ex comm. lib. 6.

26 *Ex quibus constat,* quomodo Episcopus, vel superior procedere debeat cum suis subditis, quando accusantur pro irregularibus, vel simpliciter ad ipsius notitiam venit, quod sint irregulares; curare enim debet, ut accusans irregularem illum probet, alioquin illum absolvere debet. Interim verò pendente probatione, quavis regulariter prohibendus non sit denunciatus in ordinibus susceptis ministrare, nisi accusatio esset de crimine enormi, & cum scandalo, quia tunc (secundum omnes) prohibere potest ne in terim in sacris ministret, ut notat Henriquez lib. 14. ca. 17. §. Tertio. in adnot. litera I. Nihilominus tamen poterit superior, si illi placuerit, ex officio sic denunciatum a diuinis suspendere, & a superiori promotione ulteriori impedire, donec constet de causa, & hoc etiam si delictum, de quo accusatur, vel denunciatur, non sit grauius, sed minus ad alterius, argum. cap. accedens, de purg. Canon. Henriquez ubi supra. & Maiol. lib. 5. cap. 5. num. 10. Potest enim iudex in huiusmodi causis animæ periculosis ab initio suspendere a Diuinis ipsum Reum, donec se purgauerit argum. c. ex tuatum, de purg. Canon. & tradit iudiciale Inquisitorum, in verbo Purgatio, §. 1. & est communis sententia Doctorum, & hoc totum fit ad maiorem cautelam, ne permittendo administrare in ordine, peccatum aliquod in administrando committat, cui quantum in se est, superior obuiare debet.

Sic etiam irregulares, quia sunt serui, vel matrimonio coniuncti, vel quia sunt ad rationia, vel Curiam secularem obligati, eo ipso quod ab his vinculis liberantur, manent habiles ad ordines sine vlla alia dispensatione, dummodo aliquam irregularitatem ex alia causa provenientem non contraxerint. Et qui morbo aliquo, aut defectu corporis laborauerit, si euadat sanus, & cessauerit defectus, post longi temporis probationem ad ordines admitti potest, Bernard. in c. cum inter Canonicos, & ibi Ioann. Andr. de elect. facit quod tradit glo. in cap. post translationem, in verbo cessante, de renunciat. & videtur faveri text. in ca. Neophytus, dist. 61. iuncta glo. in verbo Causa. Maiol. l. 28. §. cap. 5. nu. 15. & Henriquez lib. 14. cap. 17. §. 3. Sic etiam illegitimus ex facto securo sit legitimus, si parentes inter se matrimonium contrahant; aut si per Medicinam, vel per miraculum homini debilitato membris, aut mutilato restituar manus, aut aliud membrum, sine alia dispensatione ordines conferri possunt; & insimilia alia sunt exempla, quæ nimis longum esse refert, Hæc igitur de modis, quibus irregularitas omnino tollitur, dicta sufficiant: quæ omnia iudicio, & censuræ Sacrosanctæ Matris Ecclesiæ Romanæ, omni, qua par est, humilitate, & reuerentia submittimus.

Lays Deo, Beatissimæ Virgini Dei Genetrici Mariæ, Patriarchæ Sanctissimo Benedicto, & Diuo Gregorio
Fidelari. atque Anglorum Apostolo.

Main body of text on the left page, consisting of several columns of dense, handwritten script in a historical cursive hand.

Main body of text on the right page, consisting of several columns of dense, handwritten script in a historical cursive hand.

Vertical text on the far right edge of the page, possibly from an adjacent page or a marginal note.